

uomalaiset kielitieteilijät kokoontuivat toukokuussa Kielitieteen päiville Tampereen yliopistoon. Tarjolla oli asiantuntijaesityksiä kielitieteen eri aloilta ja vilkasta keskustelua niiden pohjalta ja vierestä sekä luentosaleissa että käytävillä. Päivillä oli myös kaikille avoin keskustelutilaisuus kieliaineiden jatkokoulutuksen tulevaisuudesta; polttava kysymys oli, haetaanko opetusministeriöltä edelleenkin rahoitusta kieliaineiden yhteiselle tutkijakoululle Langnetille. Kieliaineiden jatkokoulutuksesta käytiin kriittistä mutta rakentavaa keskustelua, jonka lopputulema oli kaiketi se, että yhteiselle tutkijakoululle on tarvetta ja että on syytä ryhtyä valmistelemaan Langnetin jatko-suunnitelmaa, jotta tutkijakoululle voitaisiin hakea rahoitusta vuoden 2006 alussa seuraavaksi, vuonna 2007 alkavaksi nelivuotiskaudeksi.

Opetusministeriön rahoittamat tutkijakoulut ovat olleet toiminnassa kymmenisen vuotta. Alkuun oli kieliaineissa useita rinnakkaisia kouluja, mutta vuodesta 1999 alkaen on toimittu yhteisessä tutkijakoulussa Langnetissa. Kun toimijoita on monia, tarpeet, halut ja toiveet vievät joskus moniaalle. Kiistämätöntä kuitenkin on, että tutkijakoulut ovat tuoneet jatkokoulutukseen järjestelmällisyyttä ja yhteistyö on parantanut sekä jatkokoulutettavien että ohjaajien verkottumista. Väitöskirjan teko ei ole enää (pelkästään) yksinäistä puurtamista, vaan osa jatkokoulutusprosessia, jonka kuluessa tutkijanalusta kasvaa täysivaltainen tiedeyhteisön jäsen ja toimija.

Tampereen keskustelussa puhuttiin myös siitä, tuottaako tutkijakoulun kaltainen suhteellisen tiivis nelivuotinen koulutus kilpailukykyisiä tohtoreita. On selvää, että erityisesti fennistiikan kaltaisilla aloilla, joilla tohtoreita on runsaasti, vastavalmistuneen tohtorin on vaikea kilpailla, jos ammatillisen pätevyyden osoittimena on lähinnä vain väitöskirja mutta muu kokemus esimerkiksi opettamisesta ja tutkimusyhteistyöstä puuttuu eikä muita julkaisuja ole. Tätä ongelmaa voisi osaltaan lievittää se, että tieteellinen julkaiseminen otettaisiin kiinteämmäksi osaksi jatkokoulutusta ja sitä ohjattaisiin järjestelmällisemmin.

Virittäjän päätoimittajana olen useammin kuin kerran ollut tilanteessa, jossa jatkokoulutettava on tarjonnut käsikirjoitusta julkaistavaksi ja jossain vaiheessa julkaisuprosessia on käynyt ilmi, ettei ohjaaja ole lukenut kirjoitusta eikä edes välttämättä ole tietoinen siitä, että ohjattava on tarjonnut sitä julkaistavaksi. Julkaistavaksi on tarjottu esimerkiksi väitöskirjasuunnitelmaa katsauksena ja väitöskirjaan aiottua alalukua artikkelina. Oma tieteellinen julkaisu on tärkeä saavutus tutkijan taipaleella, mutta on muistettava, ettei julkaistua saa julkaisemattomaksi. Väitöskirjan valmistuttua tekijän voi olla vaikea pu-nastumatta lukea, mitä on ammuin julkaistussa väitöskirjasuunnitelmassaan sanonut olevansa tekemässä. Monografiaväitöskirjaa suunnittelevan on syytä tarkoin miettiä, mitä sisällyttää väitöskirjaansa, minkä irrottaa siitä erilliseksi julkaisuksi. Tämä koskettaa väitöskirjan rajausta, ja siksi siitä on oikeastaan välttämätöntä keskustella ohjaajan kanssa. Jatko-opiskelija voisi ohjaajan kanssa keskustellen hahmotella omaa julkaisuprofiiliaan ja rakentaa kuvaa omista ammatillisista osaamisalueistaan ja kehittymistarpeistaan. Tätä kuvaa voi täydentää ja terävöittää tarpeen mukaan jatko-opintojen edetessä. ■

MARJA-LIISA HELASVUO